

Editorial

Àlex Broch

La fragmentació del temps és arbitrària. Res ens permet pensar que una dècada sigui un espai de temps que, objectivament, obligui a la seva consideració. Però també és cert que per a edificar un discurs general ens valem d'aquelles estratègies que ens semblen útils per a bastir les bases d'aquest discurs. I en aquest sentit, una dècada és un temps proper que permet una revisió per intentar establir línies d'un procés que és obert i que, per definició i dinàmica, seguirà sent obert, la qual cosa, si no obliga almenys aconsella una mirada atenta i puntual per fixar alguns dels seus moviments interiors que, en el futur, puguin ajudar a configurar el moviment i el discurs general del teatre català contemporani. Sabem que seccionen una seqüència contínua però també sabem de la utilitat d'una operació d'aquest tipus.

Amb aquesta intenció i voluntat d'oferir, doncs, un material d'anàlisi i d'interpretació de la primera dècada del segle XXI —més enllà de la precisió entre els deu o onze anys de l'enunciat genèric— *Estudis Escènics* ha construït el seu “dossier” central d'aquest únic número de l'any 2011 sobre aquest balanç de dècada que vol ser una reflexió sobre el passat immediat. Són mirades diverses que entrecruades construeixen el possible perfil d'un ampli procés vist no solament des de l'autoria o la representació sinó també dins del context social en què les arts escèniques es mouen en el nostre país. En aquest sentit, autoria i representació, edició de textos, mapa territorial, arquitectura teatral, aprenentatge i ensenyament tant pel que fa al teatre, la dansa i el circ són els eixos fonamentals sobre els quals s'articula el número 38 d'*Estudis Escènics*.

Així, Enric Ciurans fa una atenta anàlisi i seguiment de l'autoria i representació d'aquesta dècada que té un complement amb la mirada més generacional de Pere Riera sobre l'emergència dels nous autors i el nou teatre. La realitat i la greu problemàtica del llibre de creació i assaig dramàtic és plantejada i explicada per Francesc Foguet, mentre Guillem-Jordi Graells mostra la dicotomia entre la institucionalització i la construcció dels grans equipaments dramàtics i la feblesa d'una descentralització necessària i efectiva al llarg del territori, tot i el molt que s'ha avançat en aquests darrers anys. Antoni Ramon, Guillem Aloy i Iván Alcázar, de l'Observatori de teatres en risc, plantegen una reflexió de l'espai escènic i de les transformacions i mobilitat que l'espai i l'edifici teatral ha viscut aquests anys fixant, a més, els espais

“conquerits” per a l’escena, la qual cosa ajuda a establir millor el mapa teatral contemporani. No hi ha creació sense aprenentatge i Xavier Padullés ens mostra l’efervescència real que, a nivell de pedagogia teatral, tant en el camp privat com en el públic, ha viscut la societat catalana en aquest període i fa de Barcelona un obligat centre de referència.

Quant a la dansa, també partim d’un article d’àmplia referència i contextualització de Roberto Fratini que teoritza i descriu l’evolució, amb llums i ombres, de la dansa a Catalunya en aquest període, mentre Francesc Casadesús i Agustí Ros focalitzen el seu text en dues anàlisis concretes. El primer, Casadesús, en el camp de la representació, analitza les aportacions i el projecte d’un espai central com és el Mercat de les Flors i el segon, Ros, i en el camp de l’ensenyament, remarca les aportacions pedagògiques del Conservatori Superior de Dansa de l’IT que, al celebrar els seus deu primers anys, és una clara aportació d’aquesta primera dècada del segle XXI al foment i aprenentatge de la dansa a Catalunya. Quant al circ, Jordi Jané fa una radiografia dels principals elements a considerar per tenir un coneixement exacte dels factors que l’expliquen i el determinen així com les principals aportacions. És com un treball de síntesi que es complementa amb l’aportació d’una exhaustiva cronologia de fets i esdeveniments circenses que, a més de permetre el seu seguiment, són una mostra de la seva vitalitat i complexitat.

El dossier del balanç de la dècada 2000-2010 acaba amb un demolidor article que parla de la realitat del teatre al País Valencià en aquests anys signat per Josep Lluís i Rodolf Sirera. Ho sabíem i segurament no calia confirmació, però Josep Lluís i Rodolf Sirera ens expliquen, malgrat el que ells voldrien, allò que fa mal de llegir: després d’aquell entusiasme inicial dels anys de la transició amb la voluntat de crear un teatre amb la llengua del país a València, uns anys en què tot semblava possible, ha seguit una esgotadora, asfixiant i perillosa realitat de destrucció sistemàtica de totes les bases corporatives i institucionals que poden o podrien fer possible aquella esperada i volguda renovació. Un clar exemple de com la política i la cultura estan estretament i forçosament lligades i com des de l’oficialitat política, en aquest cas en mans d’un partit com el PP, es poden determinar i destruir les potencialitats de la societat civil en un gènere, com és el teatre i les arts escèniques, que normalment precisen d’una entesa amb el poder públic que, al País Valencià, no solament no es dóna, sinó que aquest poder està radicalment en contra mentre treballa per la deslegitimació pública i anorreament professional del teatre valencià. Llegit des de qualsevol àmbit territorial de la cultura catalana no hauria de deixar indiferent a ningú.

Més enllà del «Dossier» la revista segueix la seva configuració habitual que havia estat alterada pel número monogràfic anterior. A «Estudi» recollim un treball de la teatròloga Valentina Valentini que és una reflexió sobre el teatre èpic de Brecht des de la mirada, el filtre i els referents culturals d'aquest nou segle. Com ho serà l'article de Christina Schmutz i F. Wagner-Lippok que també pren el teatre de B. Brecht i H. Müller com a punts d'inflexió i referència. En aquest cas per fer una crida i reivindicar l'autenticitat i els sentiments, imatge de marca d'un teatre contemporani "postdramàtic", com camins d'afirmació i sortida que ajudin a reconstruir un teatre nou i aprofundir en la diversa complexitat i ambigüïtat del món.

El «Quadern de Dansa» recull quatre articles. Els textos d'Helena Patriocio i Antoni Gómez responen a la voluntat d'*Estudis Escènics* de ser, també, una plataforma que reculli les darreres investigacions que llicenciats i doctorands estan realitzant en el nostre àmbit acadèmic i universitari. Síntesis obligades dels seus treballs de recerca per raons de les possibilitats d'extensió que ofereix la revista però que ja dóna mesura del nivell i la importància dels seus treballs. El d'Helena Garrido estudia l'Associació de Professionals de la Dansa a Catalunya (1987-2010). Per contingut i cronologia és un bon complement del text de Roberto Fratini recollit al «Dossier». Tots dos ajuden a construir l'itinerari de la dansa en aquests anys en l'àmbit català. L'article d'Antoni Gómez, interessant en tots els sentits, fa una aportació i obra moltes perspectives d'anàlisi i reflexió sobre l'aplicació de les noves tecnologies al coneixement, estudi i pràctica de la dansa. Es completa amb una bibliografia comentada i un repertori on-line d'adreces web que amplia les possibilitats de coneixement. Els altres dos articles, de Raimon Àvila i Susana Pérez i Maria Martín, són en ells mateixos complementaris perquè, amb una major o menor extensió, són una anàlisi i una descripció sobre els paràmetres que s'han de tenir en compte i aplicar per establir les bases científiques de l'estudi de les emocions aplicades tant al treball del ballarí com a la percepció de l'espectador.

Roger Cònsul, que s'incorpora a la secció «Temporada» de la revista, fa la crònica de la temporada de l'any passat: 2009/2010. A «Opinió», Eduard Molner explica el desenvolupament d'un esdeveniment ciutadà com Kosmopolis 2011 que havent estat, aquest any, dedicat al teatre més contemporani, enllaça amb l'esperit i documentació que recull el «Dossier» d'aquest número. Les seccions de ressenyes i bibliografia tanquen aquest número de l'any 2011 d'*Estudis Escènics* en el que vol ser una crònica viva i nova documentació de l'actualitat llibresca més recent.